

تبیین راهبردهای امنیت ساز حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابله با چالش‌های فتنه ۸۸

حسین حسینی^۱

حمید علوی وفا^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۲/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۸/۱۵

چکیده

این تحقیق، برای یافتن راهبردهای حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابله با چالش‌های فتنه ۸۸، با استناد به بیانات معظم له و با استفاده از روش «مفهوم‌سازی بنیادی» انجام گرفته است. منظور از راهبردهای رهبری، نوع رهبری معظم‌له برای مقابله با چالش‌هایی است که از جانب برخی بازیگران فتنه ۸۸ ایجاد شده بود. چگونگی تعامل با این بازیگران در مسیر انجام وظایف، نیز متأثر از نوع رهبری معظم‌له است. بنابراین در این تحقیق راهبردهای مقام معظم رهبری در مقابله با چالش‌های فتنه ۸۸ مورد بررسی قرار گرفت. برای یافتن مدل، در مرحله کدگذاری باز، تعداد ۵۰ سخنرانی حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در رابطه با فتنه ۸۸ در سال‌های شهریور ۱۳۸۷ تا بهمن ۱۳۸۹ مطالعه و بررسی دقیق گردید و در مجموع ۲۳۲ مضمون از آنها استخراج گردید. این مضامین در قالب ۲۳۲ مفهوم دسته بندی شده که طی آن ۸۲ چالش فرعی در قالب ۱۲ چالش اصلی همراه با ۱۱ راهبرد اصلی مقابله‌ای از بیانات آن حضرت احصاء گردید. در مرحله کدگذاری محوری، مقوله تعامل با بازیگران یا مخاطبین به عنوان مقوله محوری انتخاب شد و در مرحله کدگذاری انتخابی هریک از مدل‌های رفتاری با گروه‌های مورد خطاب مقام معظم رهبری، به‌صورت مشروح تشریح و تبیین شد. در بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) چالش‌های راهبردی عبارتند از: تخریب دیگران، ایجاد ناامیدی در مردم، القای بحران در کشور، مشروعیت زدایی، تفرقه افکنی، مخالفت با حاکمیت اسلام، عدم بصیرت، ایجاد چالش در مردم سالاری، ایجاد چالش عظیم فتنه، القای تقابل مردم با نظام، قانون‌گریزی و ارتکاب گناه در فتنه. راهبردهای مقابله‌ای به‌دست آمده عبارتند از: انصاف‌مداری، مرز بندی با دشمن، اعتماد سازی، مقابله با فتنه‌گران، بصیرت‌افزایی، قانون‌گرایی، حمایت‌سازی، اتحاد محوری، تأکید بر جنگ نرم دشمن و افشای ناامید سازی دشمن. انجام این مدل رفتاری منجر به پیروزی، موفقیت در انجام وظیفه، رضایت حق تعالی، شکست فتنه و در نهایت منجر به پیروزی نظام اسلامی در برابر فتنه‌گران داخلی و خارجی گردید.

کلید واژگان: امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، راهبرد، امنیت ساز، چالش، فتنه ۸۸

^۱ دانشیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

^۲ دکتری اطلاعات فرهنگی دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مقدمه

در حال حاضر جنگ منحصر به یک حوزه و یک بعد نبوده و دارای ابعاد و حوزه‌های گوناگونی است. ما نیازمند باز تعریف در مفهوم آن هستیم. یکی از واژه‌هایی که امروزه مطرح می‌باشد، جنگ نرم است. در جنگ نرم فضای نبرد پیچیده و به شدت غبار آلود است. در این فضا دشمنان و دوستان به سادگی قابل تشخیص نیستند و تصمیم‌گیری در آن به دشواری صورت می‌گیرد. مضامین زیر را می‌توان در تشخیص جنگ نرم مشاهده نمود: تضعیف و تخریب منابع قدرت حکومت، جداسازی ارکان حمایتی حکومت، تهاجم به مراکز معرفتی و اندیشه‌گاہ‌ها، برخورداری از ساختار شبکه‌ای در حوزه اجرا، ایجاد و تشدید اختلافات و قابلیت‌های متضاد فرهنگی، قومی، مذهبی و نژادی، تلاش مستمر در ناقص یا ناکام گزاردن تصمیمات و سیاست‌های حکومت، طراحی نبرد به صورت استراتژیک و بلندمدت، انعطاف پذیری، خشونت‌گریزی، غافلگیری، چندوجهی بودن و ...

انقلاب اسلامی ایران پرچمدار مبارزه با استکبار جهانی است. این مبارزه همواره وجود داشته و استکبار نیز هیچگاه از دشمنی و توطئه دست بر نمی‌دارد. نمونه بارز آن جنگ نرم علیه ایران در فتنه ۸۸ می‌باشد.

دولت‌های غربی با بهره‌گیری از جنگ نرم به دنبال براندازی نظام‌های مخالف خود در کشورهای مختلف به ویژه ایران اسلامی هستند. بر همین اساس اقداماتی چون مبارزه با ولایت فقیه، ترویج جدایی دین از سیاست (سکولاریسم)، مشروعیت زدایی، بی اعتبار سازی، اختلاف افکنی، بحرانی جلوه دادن شرایط کشور، شکل دادن به نارضایتی، ایجاد بدبینی و ناکارآمد جلوه دادن حاکمیت دینی را همچنان در برنامه‌های خود قرار داده‌اند تا نظام مقدس جمهوری اسلامی را در فرصت‌های بعدی بویژه برگزاری انتخابات با چالش جدی روبرو کنند.

آنچه در اینجا حائز اهمیت است موضوعی است که ما آن را مدیریت امنیت ساز در مقابله با جنگ نرم دشمن می‌نامیم. مدیریتی که راهیافتی همه جانبه و اثر بخش در بهره برداری بهینه از توان و نیروهای هم افزا برای رویارویی با تهدیدات و جنگ نرم است که با هدف شناسایی محیط پیچیده، ایجاد تناسب راهبردی میان تهدیدات، جنگ نرم و شیوه‌های مقابله با آن اجرا می‌گردد و در پی آن به سوی اهداف کلی و وضع مطلوب پیش خواهد رفت. باید اعتراف کرد که ما در این خصوص با فقدان نظریه‌پردازی

مواجه هستیم و ضروری است نخبگان و صاحبان فکر و اندیشه در حوزه «راهبردهای امنیت ساز» تحقیق و پژوهش انجام دهند و مدیریت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در فتنه ۸۸ می‌تواند مصداق عملی خوبی در این رابطه باشد. بنابراین ضروری است به‌نحوه رهبری آن حضرت در مهار چالش‌های فتنه ۸۸ به عنوان مطالعه موردی توجه گردد.

ادبیات تحقیق

۱. پیشینه تحقیق

نقش رهبری معظم انقلاب در مهار فتنه ۸۸ بسیار برجسته، تأثیر گذار و خنثی کننده توطئه‌ها بوده است. درباره رهبری امام خامنه‌ای (مدظله العالی) تحقیقات مختلفی به رشته تحریر در آمده است که هر کدام از زوایای گوناگون موضوع را مورد بحث قرار داده‌اند از جمله کتاب «نقش رهبری در مدیریت بحران‌ها» که توسط محمد تقی کرامتی در سه جلد به چاپ رسیده است. رساله «رهبری و بسیج سیاسی مورد مطالعه انقلاب اسلامی» توسط سید حسین حسینی در این خصوص تألیف شده است. رساله «طراحی و تبیین مدل رهبری برای مدیران کشور بر اساس مبانی اسلام با تأکید بر سیره فردی و مدیریتی امام خمینی (ره)» توسط محمد ترکمنی صورت پذیرفته و مقاله «اصول حاکم بر سبک مدیریت مقام معظم رهبری در کنترل و مهار وقایع انتخابات ۱۳۸۸» توسط مسعود معینی پور و منوچهر محمدی تألیف گردیده است. مقاله «مدیریت مقام معظم رهبری در فتنه ۸۸ با رویکرد مقابله با جنگ نرم» مؤلف ایوب پورقیومی و مقاله «اندیشه‌های دفاعی مقام معظم رهبری در مقابله با تهدیدات و جنگ نرم» مؤلف ابراهیم متقی در این باره نوشته شده‌اند. همین‌طور رساله‌ها و مقاله‌هایی سیره امام خامنه‌ای (مدظله العالی) را بررسی کرده‌اند ولی هر کدام از آن‌ها از یک زاویه به موضوع پرداخته‌اند در حالی که سیره آن رهبر معظم دارای زوایای گوناگونی است. ضروری است جنبه‌های مختلف رهبری ایشان بویژه در مقابله با فتنه ۸۸ از زاویه راهبردها و چالش‌ها تدوین گردد و به صورت یک الگو مورد توجه رهبران، مدیران عالی، اندیشمندان و نخبگان داخل و خارج قرار گیرد.

۲. مفهوم شناسی تحقیق

۲-۱. رهبری^۱

تعریف نظری

در مورد مفهوم رهبری، تفاوت آرا و نظریه‌ها بسیار است. گروهی رهبری را بخشی از وظایف مدیر محسوب می‌کنند؛ در حالی که گروهی دیگر دامنه مفهوم رهبری را وسیعتر از مدیریت می‌دانند. به نظر یک گروه رهبری عبارت است از «اقدام برای ترغیب دیگران به تلاش مشتاقانه برای نیل به اهداف معین» (کیت دیویس، ۹۷: ۱۹۸۱). برخی نیز معتقدند که رهبری یعنی «فعالیت‌هایی که مردم را برای تلاش مشتاقانه در جهت تحقق اهداف گروهی، تحت تأثیر قرار می‌دهد» (تری، ۴۹۳: ۱۹۷۷). به دیگر سخن، رهبری عبارت است از «تحت تأثیر قرار دادن دیگران برای کسب هدف مشترک» (کوتز و دیگران، ۴۳۵: ۱۹۸۸). در تفاوت مفهوم رهبری و مدیریت نیز گاهی گفته می‌شود که رهبری یعنی نفوذ در دیگران برای نیل به هدف، حال اگر این نفوذ برای نیل به اهداف سازمانی باشد، آن را مدیریت می‌نامند. زیرا برای مدیر، اهداف سازمانی اولویت دارد، در حالی که رهبری ممکن است هدف‌های متنوع و متعددی داشته باشد (رضائیان، ۱۳۸۰).

رهبری در تعریفی دیگر عبارت است از اعمال نفوذ رهبر بر رفتار یک یا تعداد بیشتری از افراد رهبر کسی است که به طور هوشیارانه سعی دارد پیروانش را وا دارد تا کارهای مورد نظرش را انجام دهند (خلیلی شورینی، ۱۳۷۳: ۱۸).

تعریف عملیاتی

رهبری در این تحقیق عبارت است از: مجموعه بیانات و موضع‌گیری‌های حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابله با فتنه ۸۸.

۲-۲. راهبرد^۱

تعریف نظری

راهبرد به عنوان طرح یک اقدام یا کار آگاهانه و یا مجموعه‌ای از رهنمودها است که برای مقابله با وضعیت و یا رخدادی خاص در آینده، پیش بینی می‌شود (حسینی، ۱۳۸۷: ۸۱).

تعریف عملیاتی

راهبرد در این پژوهش عبارت است از رهنمودها و اقداماتی که برای مقابله با رخدادهای فتنه ۸۸ اتخاذ می‌گردد.

۲-۳. امنیت

تعریف نظری

امنیت، هم شامل اطمینان و آرامش فیزیکی است و هم آرامش روحی و روانی را در بر می‌گیرد. باری بوزان، امنیت را با توجه به این دو بعد، اینگونه تعریف می‌کند: «امنیت عبارت از حفاظت در برابر خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) است» (ناظمی، ۱۳۹۴: ۱۷).

تعریف عملیاتی

منظور از امنیت در این پژوهش عبارت است از: اطمینان و آرامش در برابر خطر عینی برای نظام جمهوری اسلامی ایران و احساس اطمینان و آرامش روانی مردم و رأی دهندگان از نظام، مجریان و دست اندرکاران انتخابات ۸۸ در برابر خطرها و چالش‌ها.

۴-۲. چالش

تعریف نظری

با تأملی بر کاربرد واژه چالش در برخی از متون، نشان می‌دهد که معانی زیر از واژه مذکور مستفاد بوده است: «تعارض، جدال، تهافت، مانع، مشکل، آسیب و آفت». با استفاده از معانی لغوی و اصطلاحی که از «چالش» به عمل آمده است تعریف زیر برای آن قابل ارائه است:

«شرایط و وضعیت جدیدی که مسیر آینده جامعه را از بیرون مورد هجوم قرار داده، حفظ تعادل آن را دچار مشکل و مستلزم تلاشی سخت و سرنوشت ساز می‌سازد» (ذوعلم، ۱۳۸۴: ۳۵).

تعریف عملیاتی

مفهوم «چالش» در این پژوهش عبارت است از: «وجود شرایط جدیدی در انتخابات ۸۸ که مسیر آینده نظام انقلاب اسلامی ایران را از خارج از کشور مورد هجوم قرار داده و نظام را با مشکلاتی مواجه کرده و مستلزم انجام اقدامات سرنوشت ساز می‌باشد».

۵-۲. فتنه ۸۸

تعریف نظری

برای واژه «فتنه» معانی متعددی به کار رفته است. یکی از معانی آن داغ کردن و سوزاندن است که در آیه شریفه «عَلَى النَّارِ يَفْتَنُونَ» (ذاریات ۱۳) ([انسان‌هایی] روی آتش گذاخته می‌شوند) بیان شده است. معنای دیگر امتحان است که در آیه شریفه «أَحْسِبُ النَّاسَ أَنْ يَبْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ» (عنکبوت ۳) (آیا مردم می‌پندارند که وقتی می‌گویند ما ایمان آوردیم، رها شده، دیگر امتحان نمی‌شوند؟) ذکر گردیده است. همچنین «فتنه» در باره فضای آشفته‌ای که در آن اعتقادات دینی دچار شک و تردید گردد، به کار رفته است، زیرا این آشفستگی نیز موجب اضطراب می‌شود. آشفستگی سبب تیرگی و ابهام و در نهایت به شک منجر می‌شود «وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ» (بقره ۱۹۱) (فتنه از قتل بدتر است) در این آیه «فتنه» یعنی شک در دین و به همین خاطر از قتل بدتر است (مصباح یزدی، ۱۳۹۰: ۲۲).

تعریف عملیاتی

مخالفت گروهی از اجتماع با هدایت و رهبری بازیگران و نهادهای خارجی در مقابل نظام جمهوری اسلامی ایران با هدف تغییر ساختار نظام سیاسی در بستر دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ در مقطع زمانی فروردین ۸۸ تا ۹ دی ۸۸

با توجه به این که روش مورد استفاده در این تحقیق داده بنیاد است و با رویکرد استقرایی به تحلیل داده‌ها پرداخته شده و نهایتاً به مدل (الگو) مناسب دست یافته است، این تحقیق فاقد چارچوب نظری و مدل نظری است.

۳. روش شناسی تحقیق

روش‌های تحقیق اگرچه متعدد و متنوع هستند ولی در یک طبقه‌بندی کلی و اصولی برحسب نوع «داده» مورد تحلیل به دو گروه کلی روش‌های «کمی» و روش‌های «کیفی» تقسیم می‌شوند. برای این تحقیق روش کیفی انتخاب شده است. این انتخاب به سه دلیل مهم انجام گرفته است: الف) ماهیت موضوع تحقیق و پیچیدگی خاص آن.

ب) فقدان یک الگوی شفاف و معتبر برای آزمون در روش کمی.

ج) اثربخشی خوب روش‌های کیفی در تحقیقات رهبری و مدیریت و نیز موضوعات مرتبط با آن.

مبحث رهبری ماهیتاً از موضوعات پیچیده و عمیق است. در چنین شرایطی روش‌های کیفی که نگرش آنها به موضوع «تمام‌نگری» است به نحو بهتری می‌توانند پاسخگوی موضوع تحقیق باشند. استفاده از روش‌های کیفی با قابلیت نظریه‌سازی از طریق داده‌های واقعی رویکرد مناسب‌تری برای تحقیق به شمار می‌آید.

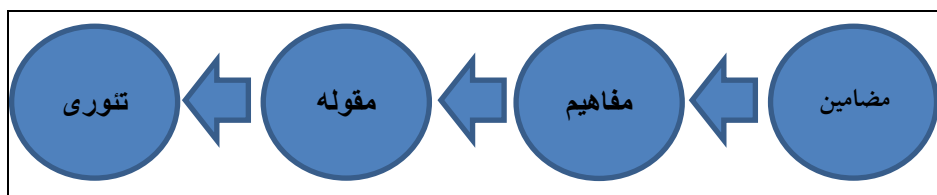
روش نظریه‌پردازی داده بنیاد^۱ را گلیسر و استراوس^۲ (۱۹۶۷)، در عکس‌العمل نسبت به اثبات‌گرایی افراطی که بر بیشتر تحقیقات علوم اجتماعی حاکم بود، مطرح کردند. این دو، نظریه‌پردازی داده بنیاد را به‌عنوان یک روش عملی برای انجام تحقیق ارائه کردند. این روشی است که بر فرآیند «تفسیر از

¹ Grounded – Theory

² Glaser and Strauss

طریق تحلیل» تولید واقعی معانی و مفاهیم استفاده شده توسط کنش‌گران اجتماعی در زمینه واقعی، تمرکز می‌کند (جفارت، ۲۰۰۴: ۴۵۷).

بنابراین روش گردآوری داده‌ها در این پژوهش، اسناد و مدارک یعنی بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بر اساس نمونه‌گیری نظری^۱ است. نمونه‌گیری نظری هدفمند بوده و هر نمونه بر مبنای نتایج تجزیه و تحلیل نمونه قبلی انتخاب شده و بدین ترتیب داده‌های مورد نظر، همواره نظریه در حال پیدایش را دنبال می‌کنند. شکل (۱) مسیر تکامل تئوری در مفهوم‌سازی بنیادی را نشان می‌دهد.

شکل (۱) مسیر تکامل تئوری در مفهوم‌سازی بنیادی

(دانایی فرد، ۱۳۸۴)

۴. تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق

- چالش‌های فتنه ۸۸

در راستای تبیین هر چه بهتر رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، لازم است که به چالش‌های پیش روی آن حضرت در فتنه ۸۸ با تأکید بر بیانات ایشان پرداخته شود. لذا در ادامه تحقیق، چالش‌هایی که در بیاناتشان به آن‌ها اشاره کرده‌اند، احصاء گردیده و راهبردهای مقابله نیز بیان شده است.

الف. کدگذاری باز^۳

کدگذاری باز از طریق درک مفهوم یک پیشامد و انتخاب یک نام (برچسب) برای آن و از طریق فن مقایسه مستمر انجام می‌شود. در واقع فرایندی تحلیلی است که از طریق آن، مفاهیم شناسایی می‌شوند.

^۱ Gephart

^۲ Theoretical Sampling

^۳ Open Coding

در گام بعدی «ویژگی‌ها یا مشخصه‌های»^۱ هر مقوله که بیان‌کننده ممیزات مقوله‌ها یا جزئیات تفصیلی هر مقوله است، مشخص می‌شود. این مشخصه‌ها می‌تواند مفاهیم یا مقوله‌های فرعی باشد که مقوله اصلی از جمع‌بندی آنها حاصل شده است.

نشانه‌ها^۲ که به آنها مضمون هم گفته می‌شود، واحدهای پایه‌ای (خرد) تحلیل هستند؛ زیرا از (تصویر ذهنی) مفهوم‌سازی داده‌ها، - نه به تنهایی از خود داده‌های واقعی - شکل می‌گیرد. بیانات و سخنرانی‌ها مورد بررسی قرار گرفته و پس از انتخاب عبارات‌های منتخب، تعداد ۳۳۲ مضمون از آنها استخراج گردید (جدول ۱).

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران ۱۳۸۷/۰۶/۲۹

واحد ضبط (عبارت منتخب)	نشانه (مضمون)
نگرانی من از رائج شدن اخلاق بی‌انصافی در جامعه است. خدمات فراوانی انجام می‌گیرد، انسان همه را کنار بگذارد، به نقطه‌ای بچسبید، این درست نیست. البته این خطاب به همه است. این را ما به شخص خاصی، به گروه خاصی، به جناح خاصی عرض نمی‌کنیم، این را به همه عرض می‌کنیم. همه مراقب باشند یکدیگر را تخریب نکنند. این فضای تخریب، فضای خوبی نیست.	- نگرانی من از رائج شدن اخلاق بی‌انصافی در جامعه است. - همه مراقب باشند فضای تخریب یکدیگر صحیح نیست.

جدول شماره (۱) عبارت منتخب و مضامین

¹ Properties

² Codes

تاریخ سخنرانی	مضامین	مفاهیم	بازیگران و اقدام آنها
۱۳۸۷/۰۶/۲۹	- نگرانی من از رائج شدن اخلاق بی‌انصافی در جامعه است. - همه مراقب باشند فضای تخریب یکدیگر صحیح نیست.	انصاف مداری	برخی مسئولین، برخی نخبگان و برخی از مردم (عدم انصاف در اعلام مواضع، تخریب دیگران)

جدول شماره (۲) تبدیل مضامین به مفاهیم

- مفاهیم به همراه تعداد مضامین

در مجموع تعداد ۲۳۲ مضمون از ۵۰ سخنرانی حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) استخراج شده و در قالب ۲۳۲ مفهوم دسته بندی گردیده است. لازم به ذکر است مخاطبین و کد سخنرانی نیز در این مرحله آورده شده است.

تبدیل مفاهیم تحقیق به مقوله‌ها (چالش‌های فرعی به اصلی)

- تبدیل کل مفاهیم تحقیق (۲۳۲ مفهوم) به مقوله‌های فرعی و اصلی در این مرحله انجام می‌پذیرد.
- از طریق مقایسه هر مفهوم با مفاهیم دیگر، محورهای مشترک دیگری یافت می‌شود که عنوان مقوله به خود می‌گیرد.
  - شناخت حیطه‌های مشترک و هم‌سنخ یک موضوع است. مفاهیمی که تجمع منطقی آن‌ها می‌تواند با رویکرد سیستمی یک جزء مرتبط با موضوع کلی را تبیین نماید.

مراحل بازیگران (مخاطبین)	پیش بینی	پیش گیری	مقابله	ترمیم
برخی مسئولین	-----	-----	-----	عدم بصیرت
اتاق‌های فکر دشمن	-----	-----	ایجاد ناامیدی در مردم	-----
دشمن	-----	ایجاد ناامیدی	ایجاد ناامیدی در	ایجاد ناامیدی در

فصلنامه پژوهش‌های حفاظتی - امنیتی

مردم، ایجاد چالش عظیم فتنه	مردم، القای بحران در کشور، مشروعیت زدایی	در مردم		
-----	ایجاد ناامیدی در مردم	ایجاد ناامیدی در مردم	-----	رسانه‌های بیگانه
القای تقابل مردم با نظام، قانون‌گریزی	تفرقه افکنی، مخالفت با حاکمیت اسلام، قانون‌گریزی	-----	-----	معارضان معاند داخلی (معرض-مزدوران غربی- بدخواهان-فتنه‌گران)
ایجاد چالش عظیم فتنه، قانون‌گریزی	تفرقه افکنی، ایجاد ناامیدی در مردم، قانون‌گریزی	-----	-----	معارضان غیرمعاند داخلی (غافل)
کمک به ایجاد چالش عظیم فتنه،	ایجاد ناامیدی در مردم	-----	-----	معارضان خارجی (اپوزیسیون خارج نشین)
ایجاد چالش در مردم سالاری، قانون‌گریزی	ایجاد چالش در مردم سالاری، تفرقه افکنی (انشقاق در وحدت ملی)	ایجاد ناامیدی در مردم	-----	نامزدهای معترض (خطاکار، برخی نامزدها)
-----	ایجاد چالش در	-----	-----	طرفداران نامزدهای

	مردم سالاری			معترض
عدم بصیرت (نخبگان مردود، برخی نخبگان)	ایجاد چالش در مردم سالاری، عدم بصیرت، ایجاد چالش عظیم فتنه، تفرقه افکنی، قانون گریزی	-----	تخریب دیگران (برخی نخبگان)	نخبگان خطاکار (نخبگان ناراضی، نخبگان مردود، خواص مردود، برخی سیاسیون، برخی نخبگان)
عدم بصیرت	عدم بصیرت	-----	-----	خواص مردود (غیر معترض)
-----	عدم بصیرت	-----	-----	برخی جوانان
ارتکاب گناه در فتنه	-----	-----	-----	سران معترض
-----	عدم بصیرت (برخی جریان‌های سیاسی)، ایجاد چالش در مردم سالاری، تفرقه افکنی (انشقاق در وحدت ملی)	ایجاد ناامیدی در مردم (برخی جریان‌ها، معترضین)	-----	جریان‌های معترض (جناح‌ها، احزاب، برخی جریان‌ها، معترضین)

جدول شماره (۳) چالش‌های راهبردی در مراحل چهارگانه (همراه با بازیگران)

ردیف	چالش‌ها
۱	تخریب دیگران
۲	ایجاد ناامیدی در مردم
۳	القای بحران در کشور
۴	مشروعیت زدایی
۵	تفرقه افکنی (انشقاق در وحدت ملت)
۶	مخالفت با حاکمیت اسلام
۷	عدم بصیرت
۸	ایجاد چالش در مردم سالاری
۹	ایجاد چالش عظیم فتنه
۱۰	القای تقابل مردم با نظام
۱۱	قانون گریزی
۱۲	ارتکاب گناه در فتنه

جدول شماره (۴) چالش‌های راهبردی (اصلی)

راهبردهای مقابله

با تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق (بیانات امام خامنه‌ای (مدظله العالی)) راهبردهای مقابله با چالش‌ها احصاء شده است. راهبردهای انصاف مداری، مرزبندی با دشمن، اعتماد سازی با تبیین فتنه داخلی، دشمن و رسانه‌های بیگانه، مقابله با فتنه گران، بصیرت افزایی، قانون گرایی، حمایت سازی با تبیین فتنه، اتحاد محوری، تأکید بر جنگ نرم دشمن، افشای ناامید سازی دشمن.

ب. کدگذاری انتخابی

کدگذاری انتخابی مرحله اصلی نظریه پردازی است که بر اساس نتایج دو مرحله قبلی کدگذاری، به تولید نظریه می‌پردازد (دانایی فرد، ۱۳۹۰: ۶۷).

کدگذاری انتخابی، یعنی روند انتخاب مقوله اصلی به‌طور منظم (سیستماتیک) و ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها، اعتبار بخشیدن به روابط و پر کردن جاهای خالی با مقوله‌هایی که نیاز به اصلاح و گسترش بیشتری دارند (محمدی، ۱۳۸۵: ۱۱۸). در این مرحله، بیان "روایت" یا "داستان وارّه"، مهم‌ترین گام است که در مورد پدیده مورد مطالعه ارائه می‌شود. راهبردهای حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در مراحل چهارگانه (پیش‌بینی، پیش‌گیری، مقابله و ترمیم) با توجه به چالش‌هایی که بازیگران در فتنه ۸۸ مطرح می‌کردند، اتخاذ گردیده است.

۱. مرحله پیش‌بینی

چند ماه قبل از انتخابات ۸۸ یعنی در سال ۱۳۸۷، «برخی نخبگان» نقاط ضعف مسئولان به‌ویژه مسئولان دولتی را مطرح می‌کردند، که می‌توان آن را در قالب چالش «تخریب دیگران» مطرح کرد. حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در برابر این افراد راهبرد «انصاف‌مداری» را مطرح کردند و به همه به ویژه برخی نخبگان که از سر بی‌انصافی مسئولان را تخریب می‌کردند، راهکار «انصاف‌مداری» را نیز گوشزد می‌کردند. معظم‌له در خواست داشتند که نقاط قوت و ضعف را باید با هم مطرح نمود تا زمینه رشد و پیشرفت نظام و جامعه فراهم گردد.

۲. مرحله پیش‌گیری

از ابتدای سال ۱۳۸۸ فضای انتخابات ریاست جمهوری وارد مرحله جدیدی شد به گونه‌ای که تمام احزاب و جریان‌های سیاسی وارد صحنه شده و به‌تدریج مواضع خود را نسبت به انتخابات و کاندیداهای احتمالی بیان می‌کردند. حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در طول این مدت تا روز قبل از انتخابات تعداد نُه سخنرانی در رابطه با انتخابات ایراد فرمودند. در این بیانات چهار گروه را خطاب قرار داده و در مقابل چالش‌های آنان موضع‌گیری و مقابله می‌کردند. این گروه‌ها عبارتند از: نامزدهای خطاکار، برخی جریان‌ها، دشمن و رسانه‌های بیگانه.

الف. نامزدهای خطاکار

برخی از کاندیداهای ریاست جمهوری از قبل از انتخابات ۸۸ به دنبال ایجاد ناامیدی در مردم نسبت به نظام و مجریان انتخابات بودند. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به موضع‌گیری‌های چالش برانگیز این افراد اشاره می‌کردند. از جمله آنها عبارتند از: «عدم رعایت اخلاق، قانون و انصاف در رقابت انتخاباتی»، «بی بصیرتی»، «تکرار حرف غرب برای جلب توجهشان». اگر بخواهیم این چالش‌ها را در یک چالش راهبردی نام ببریم «ایجاد ناامیدی در مردم» را باید ذکر کرد. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابله با این تهدیدات راهبرد «مرزبندی با دشمن» را مطرح می‌نمایند. در این شرایط از نامزدهای چالشی می‌خواهند تا در موضع‌گیری‌ها مرز خود را با دشمن معین کنند؛ مبادا که در صف دشمن قرار گیرند و در راستای تحقق این راهبرد، راه‌کارهایی را بیان می‌کنند که نامزدها باید به آن توجه داشته باشند. راه‌کارهایی از قبیل: «انصاف مداری»، «پایبندی به اسلام»، «مناظره شرعی»، «هوشیاری در مقابل دشمن»، «مرزبندی با دشمن (عدم همراهی دشمن)». در حقیقت معظم له می‌خواستند. در مردم امید به نظام، اتحاد ملی و قانون‌گرایی را بازسازی و تقویت نمایند و حافظ مردم سالاری دینی باشند.

ب. برخی جریان‌ها

قبل از انتخابات، جریان‌هایی بودند که نامزدها را تحریک به ایجاد خدشه در فضای سیاسی جامعه می‌نمودند. خدشه‌ای را که این جریان‌ها مطرح می‌کردند می‌توان در چالشی به نام «ایجاد خدشه در صحت انتخابات» نام برد. این چالش در سطح راهبرد «ایجاد ناامیدی در مردم» بود. آن‌ها می‌خواستند از طریق زیر سؤال بردن صحت انتخابات افکار عمومی را به سمتی سوق دهند که مردم احساس ناامیدی از حضور در انتخابات پیدا نمایند و مشارکت به حداقل خود برسد. حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این شرایط بیاناتی را ایراد فرمودند که در راستای «اعتمادسازی با تبیین فتنه داخلی» به عنوان راهبرد اصلی قابل تبیین می‌باشد. معظم‌له از راه‌کارهایی برای مقابله استفاده می‌کردند تا جلو خدشه دار کردن صحت انتخابات و ناامید کردن مردم گرفته شود. از جمله این راه‌کارها عبارتند از: «تأکید بر انتخابات سالم، مردم سالاری، حمایت از خدمتگزاران نظام».

ج. دشمن و رسانه‌های بیگانه

علاوه بر خط داخلی که بر طبل عدم صحت انتخابات می‌کوبید، بیگانگان در خارج از کشور نیز بر حمایت از خط داخلی پافشاری می‌کردند. آن‌ها با استفاده از امپریالیسم رسانه‌ای خود همواره به دنبال ایجاد چالش‌هایی از قبیل: «ایجاد خدشه در سلامت انتخابات»، «مخالفت با مردم سالاری»، «ایجاد ناامیدی در مردم»، «تعطیل کردن انتخابات ایران» بودند. رسانه‌های آنها نیز «مخدوش کردن انتخابات»، «بدبین کردن مردم» و «اعلام تقلب» را پیگیری می‌کردند. در واقع تلاش می‌کردند چالش راهبردی به نام «ایجاد ناامیدی در مردم» را در جامعه پیش از انتخابات ۸۸ فراگیر کنند تا بین مردم و نظام جدایی بیندازند و نظام را از مقبولیت و مشروعیت خالی کنند. در مقابل این نقشه دشمن و رسانه‌های جهان سلطه، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) راهبرد اصلی خود را «اعتمادسازی با تبیین فتنه دشمن و رسانه‌های بیگانه» قرار دادند و در بیانات خود «تأکید بر انتخابات سالم»، «ایجاد یأس در دشمن» و «روشنگری در باره نقش رسانه‌های بیگانه» به عنوان راه کارهای مقابله را تبیین می‌کردند.

۳. مرحله مقابله

در روز ۲۱ خرداد ۸۸ انتخابات برگزار گردید و بیش از هشتاد درصد مردم به پای صندوق رأی حاضر شدند. آماري نزدیک به چهل میلیون نفر برای حضور و مشارکت مردم در انتخابات سال ۸۸ به ثبت رسید. اما تعدادی که قبل از انتخابات شعار عدم صحت انتخابات و تقلب را مطرح می‌کردند، حالا که آرای مأخوذه را علیه خود و به نفع نامزد رقیب می‌دیدند، در مقابل قانون سرکشی کرده و بحث تقلب را شعله ور نمودند. آنها تا هشت ماه (۲۲ بهمن ۸۸) کشور را با چالش‌های بزرگی روبرو کردند ولی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در مقابل آنها «فَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ» ایستادند و ذره‌ای عقب نشینی نکردند. اینک تبیین آن به شرح زیر تقدیم می‌گردد:

الف. برخی نخبگان، خواص ساکت

چالش راهبردی که برخی نخبگان به وجود آوردند و یا بهتر است بگوییم داشتند، عبارت است از «عدم بصیرت». چرا که به فرموده حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) این‌ها باعث شدند در جامعه چالشی به

نام «جنجال فکری زود هنگام در انتخابات» به وجود بیاید. در برابر این افراد، معظم‌له تلاش خود را متمرکز بر «بصیرت افزایی» (راهبرد اصلی) نمودند و در بیانات خود خطاب به آنها، به «تصمیم‌گیری عاقلانه» و «بصیرتمندی» به عنوان راه‌کارهای مقابله‌ای اشاره داشتند.

برخی از خواص در فضای فتنه ۸۸ موضع‌گیری له یا علیه اتخاذ نکردند. این افراد که می‌توان آنها را «خواص ساکت یا مردود» نامید با توجه به جایگاهی که داشتند با عدم موضع‌گیری به موقع خود، در حقیقت کمک به فتنه و فتنه‌گران کردند. چالش این خواص «عدم بصیرت» و «سکوت کمک به فتنه» بیان شده است که در چالش راهبردی «عدم بصیرت» قابل تبیین می‌باشد. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مقابل خواص ساکت همواره به «بصیرت افزایی» (راهبرد اصلی) می‌پرداختند و از راه-کار «تبیین و روشن‌گری فتنه داخلی» استفاده می‌کردند. یعنی صحنه غبارآلود فتنه ۸۸ به گونه‌ای غبارآلود شده بود که برخی خواص هم نتوانستند حق را از باطل جدا کنند لذا سکوت را اختیار نمودند. به همین دلیل رهبری معظم انقلاب برای این دسته نیز فتنه داخلی را تبیین نمودند.

ب. نامزدهای خطاکار و سران معترض

شاید بتوان این چنین بیان کرد که چالش‌گران اصلی داخلی همین «نامزدهای خطاکار (معترض)» و به عبارتی «سران معترض» بودند. با بررسی بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به این نتیجه می‌رسیم که در ایجاد و شعله‌ور کردن آتش فتنه ۸۸، این افراد نقش اصلی را ایفا کرده و چالش‌هایی را بوجود آوردند که در چالش‌های راهبردی «ایجاد چالش در مردم سالاری»، «انشقاق در وحدت ملت» و «قانون‌گریزی» قابل احصا می‌باشد. چالش‌هایی که نامزدهای خطاکار در جامعه می‌پراکندند عبارت‌اند از: «قانون‌گریزی»، «انشقاق در وحدت ملت»، «زیر سؤال بردن اصل انتخابات»، «جری کردن دشمن»، «عدم هوشیاری»، «افراط‌گری»، «عدم سعه صدر»، «ردوکشی خیابانی»، «به چالش کشاندن انتخابات»، «ایجادچالش در مردم سالاری»، «محاسبه غلط» و «عدم تبری جستن از دشمن». رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابل این گروه از چالش‌گران، راهبرد (اصلی) «قانون‌گرایی» و «اتحاد محوری» را در قالب راه‌کارهایی از قبیل: «قانون‌گرایی»، «مراقبت از نفس»، «خدماحوری»، «عبرت‌گیری»، «مراقبت از رفتار و گفتار»، «امتحان الهی»، «عدم جابجایی اصول با فروع (اصلی فرعی کردن مسائل)»، «جذب حداکثری و دفع حداقلی (اصرار بر فاصله گرفتن از نظام)»،

«هشدار به نامزدهای خطاکار»، «تبیین فتنه داخلی» و «دشمن شناسی» مطرح و پیگیری می‌کردند. نوع رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در برابر نامزدهای معترض، سبب نتایجی از قبیل: «بازسازی امید»، «بازسازی اتحاد ملی»، «قانون گرایی»، «تثبیت مردم سالاری دینی»، «خنثی سازی القای بحران» و «منفور سازی فتنه گران» گردید.

ج. نخبگان خطاکار، جریان‌های معترض و برخی جریان‌های سیاسی

«نخبگان خطاکار» بخش دیگری از بازیگرانی هستند که در حین فتنه ۸۸ فضای جامعه را به سمت بی‌ثباتی می‌کشاندند تا نظام تسلیم خواسته آنها گردد. این افراد دارای چالش‌هایی (فرعی) بودند از قبیل: «بی بصیرتی»، «فتنه گری»، «قانون گریزی»، «اهانت به عکس امام»، «عدم تبری جستن از دشمن در فتنه (عدم مرزبندی با دشمن)»، «زمینه سازی آشوب»، «ایجاد مأمنی برای دشمن»، «خیانت بزرگ»، «همراهی دشمن در بیان تقلب»، «عدم پذیرش توطئه دشمن»، «عدم توجه به حفظ وحدت و انسجام ملی»، «عدم هوشیاری»، «افراط گری»، «عدم سعه صدر»، «اردو کشی خیابانی»، «به چالش کشاندن انتخابات»، «ایجاد چالش در مردم سالاری» و «محاسبه غلط». می‌توان این‌ها را در چالش‌های راهبردی: «ایجاد چالش در مردم سالاری»، «بی بصیرتی»، «فتنه گری»، «عدم توجه به حفظ وحدت ملی» و «قانون گریزی» تبیین نمود.

«جریان‌های معترض» در فتنه ۸۸ با نتایج آراء مخالفت کردند و چالش‌هایی را مطرح نمودند از قبیل: «افراط گری»، «قانون گریزی»، «عدم سعه صدر»، «اردو کشی خیابانی»، «به چالش کشاندن انتخابات»، «ایجاد چالش در مردم سالاری»، «محاسبه غلط»، «عدم هوشیاری (غفلت) در برابر دشمن»، «عدم تبری جستن از دشمن» و «انشقاق در وحدت ملت». در حقیقت آنها دو چالش راهبردی را پیگیری می‌کردند: «ایجاد چالش در مردم سالاری» و «انشقاق در وحدت ملت».

برخی جریان‌های سیاسی در فضای پورا آشوب فتنه ۸۸ به گونه‌ای رفتار نمودند که به سود دشمن و مخالفان بود. این رفتار ناشی از چالش «عدم بصیرت» و «ایجاد جنجال فکری زود هنگام در انتخابات» بود. این دو را می‌توان در چالش راهبردی «عدم بصیرت» مورد بررسی قرار داد.

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابل این سه جریان راهبردهای اصلی داشتند که عبارت است از: «بصیرت افزایی»، «قانون گرایی»، «تبیین فتنه داخلی» و «اتحاد محوری». در بیانات معظم‌له به مفاهیمی بر می‌خوریم که نشان دهنده راه کارهای مقابله با این جریان‌ها می‌باشد. این راه کارها عبارت‌اند از: «بصیرت‌مندی»، «تأکید بر اتحاد ملی»، «قانون گرایی»، «مراقبت از رفتار و گفتار»، «اعتدال گرایی»، «داشتن سعه صدر»، «مراقبت از نفس»، «مردم سالاری دینی»، «هوشیاری در مقابل دشمن»، «مرزبندی با دشمن (عدم همراهی دشمن)»، «تبیین فتنه داخلی»، «توطئه شناسی دشمن»، «اقتدارگرایی (ملی-دینی)»، «دشمن شناسی» و «مقابله مقتدرانه با دشمن». نوع رهبری معظم‌له در خصوص این جریان‌ها پیامدهایی را در پی داشت که شامل: «آگاهی و بصیرت»، «تثبیت مردم سالاری دینی»، «خنثی سازی فتنه»، «خنثی سازی القای بحرانی بودن شرایط کشور»، «بازسازی اتحاد ملی» و «اطاعت از قانون» می‌باشد.

د. معارض غافل و طرفداران نامزدهای معترض

برخی افراد از قبل از انتخابات به عنوان مهره‌های جریان‌های سیاسی معترض در میدان حضور داشتند و پس از روز رأی گیری، فشار بر نظام و دستگاه‌های اجرایی را بیشتر کردند. این افراد را معارض غافل (مخالف غافل) می‌نامند. این‌ها معاند نبودند و به فرموده مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) از روی غفلت وارد صحنه اغتشاش شدند. این معارضین چالش‌هایی را بوجود آوردند از قبیل: «قانون گریزی»، «امیدوار کردن دشمن»، «زیر سؤال بردن اصل انتخابات»، «دروغ خواندن انتخابات»، «تابود کردن مسئله اصلی یعنی حضور گسترده مردمی»، «برنامه‌ریزی و طراحی قبلی»، «فرصت طلبی و اغتشاش گری»، «تفرقه افکنی»، «مرزشکنی»، «موضع گیری و شعار علیه نظام» و «بی اعتمادسازی مردم». این چالش‌ها را می‌توان در سه چالش راهبردی احصا کرد: «تفرقه افکنی»، «بی اعتمادسازی مردم» و «قانون گریزی». نتیجه این نوع رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) آن شد که مفاهیمی مانند: «آگاهی و بصیرت»، «خنثی سازی فتنه»، «بازسازی اتحاد ملی»، «اطاعت از قانون» و «بازسازی امید (اعتماد)» تحقق یابد و منجر به شکست نقشه‌های معاندین گردد.

طرفداران نامزدهای معترض که در صحنه خیابانی حضور داشتند. بر طبل «تقلب» به عنوان یک چالش می‌کوبیدند و به دنبال چالش راهبردی به نام «ایجاد چالش در مردم سالاری» بودند.

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در مقابل معارضین غافل راهبرد «اتحاد محوری»، «قانون گرای»، «اعتماد سازی» و «تبیین گری فتنه داخلی» را اتخاذ کردند. و از راهکارهای «تأکید بر اتحاد ملی»، «خدامحوری»، «قانون گرای»، «توجه به امنیت و آرامش جامعه»، «عدم جابجایی اصول با فروع (اصلی فرعی کردن مسائل)»، «هشدار به معترضین»، «تبیین گری فتنه داخلی»، «اعتمادسازی به معترضین» و «دشمن شناسی» بهره بردند. در خصوص مقابله با طرفداران نامزدهای معترض نیز معظم‌له از راهبرد «قانون گرای» «تأکید بر جنگ نرم دشمن» و «اعتماد سازی» استفاده کردند. و در این مورد در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) به مفاهیمی به عنوان راهکار بر می‌خوریم که عبارتند از: «قانون گرای»، «عدم جابجایی اصول با فروع (اصلی فرعی کردن مسائل)»، «هشدار به معترضین»، «تبیین گری فتنه داخلی» و «اعتمادسازی به معترضین». معظم له با تأکید بر این موضوعات، طرفداران نامزدهای معترض را از جبهه حریف به جبهه خودی می‌کشاندند. پیامد نوع رهبری مقام معظم رهبری (مدظله العالی) به «تثبیت مردم سالاری دینی» و «خنثی سازی القای بحرانی بودن کشور» انجامید.

۵. معارض معاند

بعد از اتمام رأی گیری در روز ۲۱ خرداد ۸۸، گروه‌هایی که از قبل از انتخابات به دنبال تخریب فضای سالم جامعه بودند و مردودیت خود را در آرای مأخوذه مشاهده کرده بودند، به بهانه تقلب وارد خیابان‌ها شدند. برخی از این افراد نه از روی غفلت؛ بلکه از روی دشمنی و عداوت با نظام، دست به اغتشاش زدند. این افراد در بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) با عنوان‌های «معارض معاند»، «مخالف معاند»، «مزدوران غربی»، «اغتشاش گران»، «بدخواهان» و «جریان‌های معترض» نامیده شده‌اند. مخالفین معاند در شرایط فتنه ۸۸ با ایجاد چالش‌هایی در نظر داشتند نظام را به بن بست و شکست بکشاندند. چالش‌هایی نظیر: «ضد انقلاب صریح»، «مواجهه با مردم»، «تفرقه افکنی»، «شایعه سازی و پراکنی»، «قانون شکنی»، «اغتشاش گری»، «ایستادگی در برابر نظام»، «تشویق دشمنان»، «دنباله روی از دستگاه‌های تبلیغاتی و معاند غرب»، «تخریب خیابانی»، «سلب امنیت جانی و مالی مردم»، «متشنج کردن مراکز رأی»، «مخالفت با مبانی نظام و امنیت جامعه»، «مخالفت با حاکمیت اسلام»،

«تمایل به سلطه آمریکا»، «ایجاد ترس در نخبگان و خواص». می‌توان این چالش‌ها را در سه چالش راهبردی بیان کرد. «تفرقه افکنی»، «قانون‌گریزی» و «مخالفت با حاکمیت اسلام». در مقابل این چالشگران، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) با راهبردهای (اصلی) مانند: «قانون‌گرایی»، «اتحاد محوری»، «تبیین‌گری فتنه داخلی و نقش اغتشاش‌گران»، وارد صحنه شدند. و از راهکارهایی که در بیانات معظم‌له مستخرج است، برای خنثی‌سازی تحرکات مزدوران غربی استفاده نمودند. راهکارها از قبیل «ایجاد یأس در معارضین»، «مرزبندی با دشمن»، «پیش‌گیری از تشنج انتخاباتی»، «تبیین‌گری فتنه داخلی و نقش اغتشاش‌گران» می‌باشد. این نوع مقابله با معارضین معاند منجر به مأیوس شدن آنها از ادامه تحرکات خصمانه و اغتشاش‌گری گردید.

و. دشمن و رسانه‌های بیگانه

فضای پس از روز رأی‌گیری انتخابات ۸۸ به گونه‌ای متشنج گردید که دشمنان خارجی و رسانه‌های بیگانه به خود جرأت اظهار نظر دادند و با حمایت از معارضین داخلی، در امور کشور دخالت کنند. اگر چه آنها در مواضع اعلانی خود گفته بودند که ما در انتخابات آتی ایران دخالت نمی‌کنیم. اما در اتاق‌های فکر خود ماهها قبل از انتخابات ۸۸، برای ایران طراحی و برنامه ریزی کرده بودند و با نقشه «انقلاب‌های رنگی» که تجربه عملی آن را در برخی کشورهای آسیای میانه داشتند، در صدد شکست نظام ج.ا.ایران بودند. آنها چالش‌هایی را برای ایران مطرح کردند از جمله: «القای تقلب»، «اعتمادزدایی از نظام»، «مشروعیت‌زدایی»، «تبدیل پیروزی حتمی به قابل‌تردید»، «القای دعوا بین طرفداران و مخالفان نظام»، «ایجاد تردید در اصل انتخابات»، «دخالت و حمایت از معترضین»، «فرصت‌طلبی و اغتشاش‌گری»، «جنگ روانی»، «سوء استفاده از فضای آزادی مردم»، «هزینه‌کرد مالی»، «فعال کردن رسانه‌های بسیار»، «طراحی اساسی علیه نظام»، «جنگ نرم»، «توطئه پیچیده»، «طراحی برای تغییر ذهن خواص»، «برنامه ریزی، طراحی و هدایت فتنه»، «شایعه پراکنی»، «طراحی آشوب»، «نامیدسازی مردم و مسئولین»، «القای بحران در کشور» و «اغفال از دشمنی دشمن در مردم، خواص و نخبگان». حتی در اتاق فکر دشمن «طراحی علیه نظام» می‌کردند. این موارد را می‌توان در چالش‌های راهبردی «نامیدسازی مردم و مسئولین»، «القای بحران در کشور» و «مشروعیت‌زدایی» تبیین کرد.

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در مقابله با دشمنان و رسانه‌های جهانی آنها، بسیار جدی و قاطعانه وارد صحنه شدند. با توجه به بیانات، می‌توان سه راهبرد را برای معظم له در مقابل دشمن ترسیم نمود: «تأکید بر جنگ نرم»، «افشای ناامیدسازی دشمن» و «تبیین فتنه دشمن». برای تحقق راهبردها از راهکارهایی استفاده می‌گردید که عبارتند از: «تبیین درون و برون نظام»، «تأکید بر جنگ نرم»، «تبیین نقش دشمن (دشمن شناسی)»، «ایجاد یأس در دشمن»، «تأکید بر منفعل شدن دشمن»، «افشای نفاق دشمن»، «تبیین فتنه دشمن»، «افشای طراحی دشمن»، «توطئه شناسی دشمن»، «تبیین جنگ روانی دشمن»، «افشای ناامیدسازی دشمن»، «افشای تفرقه افکنی دشمن» و «افشای اغفال گری دشمن».

رسانه‌های بیگانه به عنوان ابزارهای جنگ نرم دشمن عمل می‌کردند و در فتنه ۸۸ به دنبال ایجاد چالش‌های «القای دعوا بین طرفداران و مخالفان نظام (اختلاف افکنی)»، «ایجاد تردید در اصل انتخابات»، «فریب اغتشاش گران»، «به آشوب کشاندن ملت»، «القای مردمی بودن اغتشاش»، «تشدید به حضور در صحنه» و «بی اعتمادسازی مردم» بودند. اگر بخواهیم این موارد در یک چالش راهبردی بیان کنیم عبارت است از: «ناامیدسازی مردم».

این نوع مقابله مقتدرانه با دشمن و رسانه‌های بیگانه منجر به یأس آنها از براندازی نرم نظام ج.ا.ایران گردید و اقتدار ملی و معنوی نظام بیش از پیش حفظ گردید.

۴. مرحله ترمیم

«حماسه ۹ دی» حماسه‌ای بود که مردم در سال ۸۸ خلق نمودند. حضور یکپارچه مردم در عرصه سیاسی، مشت محکمی بر معارضین داخلی و دشمنان خارجی آنان بود و فضای فتنه ۸۸ را به نفع نظام و مردم تغییر داد به گونه‌ای که با حضور مردمی در ۲۲ بهمن ۸۸، آخرین امیدهای دشمنان ایران اسلامی برای براندازی نرم از بین رفت. حال می‌بایست فضای پس از فتنه مدیریت می‌گردید تا فضای داخلی جامعه به آرامش و حالت قبل از انتخابات برگردد. لذا در این دوران باید افکار عمومی جامعه، اذهان نخبگان و جریان‌های سیاسی مختلف بازسازی می‌شد. به همین دلیل حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) بعد از ۲۲ بهمن ۸۸ بیانات خود را با رویکرد بازسازی فضای سیاسی جامعه توأم با حفظ

روحیه تقابلی با فتنه گران، بصیرت افزایی سطوح مختلف جامعه، تأکید بر قانون گرایی و حمایت از جبهه خودی ادامه دادند که تبیین آن به شرح زیر تقدیم می‌گردد:

الف. نامزدهای خطاکار و سران معترض

چالش گران اصلی در داخل «نامزدهای خطاکار (معترض)» بودند. با بررسی بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به این نتیجه می‌رسیم چالش‌هایی وجود دارد که از نگاه معظم له هنوز قابل طرح است و پس از هشت ماه نبرد نرم باید به آنها توجه شود. در سطح راهبردی این چالش‌ها عبارت‌اند از: «ایجاد چالش در مردم سالاری»، «ارتکاب گناه در فتنه» و «قانون گریزی». چالش‌های فرعی که نامزدهای خطاکار در جامعه می‌پراکنند عبارت‌اند از: «عدم قبول رأی اکثریت»، «قانون گریزی»، «جدا شدن از نظام»، «عدم مرزبندی با مخالفان و دشمنان نظام»، «ارتکاب گناه در فتنه»، «بازپچه دشمن شدن»، «ترجیح مصالح جناحی» و «دروغ‌گویی». رهبری حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابل این گروه از چالش گران، در قالب راهبرد «قانون گرایی» و «تبیین فتنه گناه» دیده می‌شود که در سطح اجرای چالش‌ها در بیانات معظم له مواردی وجود دارد. راه‌کارهایی از قبیل: «قانون گرایی»، «جذب حداکثری و دفع حداقلی»، «هشدار به نامزدهای خطاکار»، «تبیین فتنه داخلی»، «مرزبندی با دشمن (عدم همراهی با دشمن)» و «افشای طراحی معترضین». مواضع حکیمانه رهبر معظم انقلاب در برابر نامزدهای معترض، سبب نتایجی از قبیل: «بازسازی امید»، «بازسازی اتحاد ملی»، «قانون گرایی»، «تثبیت مردم سالاری دینی»، «خنثی سازی القای بحران» و «منفور سازی فتنه گران» گردید. این شیوه هدایت‌گری معظم له در برابر این افراد منجر به «تقویت اطاعت از قانون»، «بازسازی اتحاد ملی»، «تثبیت مردم سالاری دینی»، «منفور سازی فتنه گران» و «آگاهی و بصیرت» گردید.

ب. نخبگان خطاکار (خواص مردود)

«نخبگان خطاکار» یا «خواص مردود» بخشی از بازیگرانی هستند که بعد از فروکش کردن فتنه ۸۸، کمک به بی ثباتی فضای جامعه می‌کردند تا نظام به راحتی توان بازسازی شرایط پس از فتنه ۸۸ را پیدا نکند. این افراد دارای چالش‌هایی (فرعی) از قبیل: «غفلت از دشمن»، «قانون گریزی»، «هم صدایی

با دشمن»، «بی بصیرتی» و «دروغگویی» بودند که می‌توان آنها را در چالش راهبردی «عدم بصیرت» تبیین نمود.

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابل این جریان، راهبردی اساسی داشتند که عبارت است از: «بصیرت افزایی». در بیانات معظم‌له به مفاهیمی بر می‌خوریم که نشان دهنده راه‌کارهای مقابله با این جریان می‌باشد. این راه‌کارها عبارتند از: «بصیرتمندی»، «تکلیف‌گرایی»، «آخرت‌مداری»، «ذاکر خداوند»، «مراقبت از نفس»، «مدافع نظام اسلامی»، «توجه به عزم و اراده راسخ ملی»، «مرزبندی با دشمن (عدم همراهی با دشمن)». نوع رهبری معظم‌له در خصوص این جریان پیامدهایی را در پی داشت که شامل: «آگاهی و بصیرت»، «تثبیت مردم سالاری دینی»، «خنثی‌سازی فتنه»، «خنثی سازی القای بحرانی بودن کشور»، «بازسازی اتحاد ملی» و «اطاعت از قانون» می‌باشد.

ج. معارض غافل (مخالف غافل، جریان‌های معترض، معترضین داخلی)

این معارضان از روی جهالت مهره معاندین شده بودند. این‌ها چالش‌هایی را بوجود آورده بودند که پس از فتنه ۸۸ هم حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به آنها اشاره دارند: «تقابل مردم با نظام»، «طراحی نقشه (فتنه)»، «ایجاد جنگ داخلی»، «تکرار حرف دشمن»، «نفی رأی مردم»، «ایجاد امید در دشمن»، «عدم بصیرت»، «القای تقلب»، «قانون‌گریزی»، «گناه بزرگ فتنه»، «امیدواری به دشمن»، «ایجاد چالش عظیم فتنه»، «ورود در توطئه فتنه» و «دروغگویی». می‌توان این موارد را در چالش‌های راهبردی: «ایجاد چالش عظیم فتنه»، «قانون‌گریزی» و «عدم بصیرت» احصا نمود.

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابل معارضین غافل، راهبرد «بصیرت افزایی»، «قانون‌گرایی» و «تبیین فتنه داخلی» را پیش گرفتند و از راه‌کارهای «بصیرتمندی»، «قانون‌گرایی»، «تقوم‌مداری»، «تأکید بر انتخابات سالم»، «مرزبندی با دشمن (عدم همراهی با دشمن)»، «تبیین فتنه داخلی»، «افشای طراحی معارضان (مخالفان)» و «دشمن‌شناسی» استفاده نمودند. این نوع رهبری معظم‌له به «اطاعت از قانون»، «بازسازی امید (اعتماد)»، «بازسازی اتحاد ملی»، «آگاهی و بصیرت» و «خنثی سازی فتنه» منجر شد.

د. معارض معاند

معارضانی که قبل از انتخابات به دنبال تخریب فضای انتخابات بودند بعد از انتخابات به بهانه تقلب وارد خیابان‌ها شدند. برخی از این افراد از روی عناد با نظام، دست به اغتشاش زدند و بعد از هشت ماه نبرد نرم، زمانی که خود را در مواجهه با مردم دیدند، به انزوا رفته و شکست را پذیرفتند. این افراد در بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) با عنوان‌های «معارض معاند» و «مخالف معاند» معرفی شده‌اند. معظم له در شرایط ترمیم و بازسازی فتنه ۸۸، به چالش‌هایی که این مخالفین بوجود آورده اشاره می‌فرماید. چالش‌هایی نظیر: «القای تقابل مردم با نظام»، «طراحی نقشه (فتنه)»، «ایجاد جنگ داخلی»، «تکرار حرف دشمن»، «نفی رأی مردم»، «عدم تسلیم در مقابل داوری مجریان»، «ایجاد امید در دشمن» و «دروغگویی». می‌توان این چالش‌ها را در دو چالش راهبردی بیان کرد: «القای تقابل مردم با نظام» و «قانون‌گریزی».

در مقابل معاندین داخلی، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) با راهبردهای (اصلی) مانند: «قانون‌گرایی» و «مقابله با فتنه‌گران» وارد صحنه شدند و از راه‌کارهایی برای خنثی‌سازی تحرکات مزدوران غربی استفاده نمودند. این راه‌کارها از بیانات معظم له استخراج شده است که عبارت‌اند از: «قانون‌گرایی»، «تأکید بر انتخابات سالم»، «مرزبندی با دشمن (عدم همراهی با دشمن)»، «تبیین گری فتنه داخلی» و «افشای طراحی معترضان (مخالفان)». این نوع مقابله با معارضان معاند منجر به مایوس شدن آنها از ادامه تحرکات خصمانه و براندازی گردید.

ه. دشمن و رسانه‌های بیگانه

حماسه نهم دی ماه ۸۸ و حضور مردم در ۲۲ بهمن همان سال، پاسخ محکمی به دشمنان نظام ج.ا.ایران بود. چالش‌هایی که دشمن در انتخابات ۸۸ برای ایران اسلامی بوجود آورد، پس از ۲۲ بهمن ۸۸ نیز مطرح بود. این چالش‌ها در بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) جهت روشنگری مطرح می‌گردید که عبارت‌اند از: «تقابل سازی مردم با نظام (جدایی مردم از نظام)»، «ایجاد جنگ داخلی»، «القای به انحراف کشاندن انقلاب»، «تهدید»، «تهمت»، «تشکیل جبهه بزرگ در مقابل نظام اسلامی»، «طراحی نقشه برای شکست نظام اسلامی»، «سوء استفاده از فرصت انتخاباتی»، «اردوکشی خیابانی»، «قانون‌گریزی»، «دو پارچه کردن مردم (دودستگی)»، «اغتشاشگری»، «حمایت از

اغتشاشگران به عنوان جنبش مدنی»، «حمایت از فتنه گران»، «بی اعتماد سازی مردم به نظام»، «فتنه گری برای خنثی سازی حضور ۴۰ میلیونی»، «مأیوس کردن مردم»، «جنگ نرم (غبار پراکنی در فضای سیاسی کشور)»، «توطئه گری بزرگ»، «ایجاد چالش عظیم فتنه (فتنه گری بزرگ)» و «طراح اصلی فتنه». این موارد در دو چالش راهبردی قابل احصا می‌باشد: «بی اعتماد سازی مردم به نظام» و «ایجاد چالش عظیم فتنه». البته دشمن از ابزارهای متعددی مانند رسانه‌های جهانی برای سلطه خود استفاده می‌کند. رسانه‌های حریف در فتنه ۸۸ به دنبال «نامیدسازی مردم» بودند که این موضوع به عنوان چالش راهبردی قابل توجه می‌باشد.

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در فضای ترمیم و بازسازی پسا انتخابات ۸۸، در مقابله با دشمنان و رسانه‌های جهانی آنها، بسیار جدی و مقتدرانه وارد صحنه شدند. با توجه به بیانات معظم له، یک راهبرد را در مقابله با دشمن می‌توان ترسیم نمود: «اعتمادسازی با تبیین فتنه عظیم». در همین راستا از راه-کارهایی استفاده می‌شد که از جمله آنها: «ایجاد یأس در دشمن»، «مرزبندی با دشمن (عدم همراهی با دشمن)»، «تبیین فتنه دشمن»، «افشای طراحی (مخالفان)»، «افشای طراحی دشمن»، «توطئه شناسی دشمن»، «تبیین نقش دشمن»، «تبیین جنگ نرم»، «تبیین جبهه دشمن» و «تبیین چالش عظیم فتنه» می‌باشد. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مقابل رسانه‌های بیگانه راهبرد «تبیین فتنه رسانه‌های بیگانه» و در همین راستا راه‌کار «تبیین نقش رسانه‌های بیگانه» را مد نظر داشتند. این نوع مقابله مقتدرانه با دشمن و رسانه‌های بیگانه منجر به یأس آنها از براندازی نرم نظام ج.ا.ایران گردید و اقتدار ملی و معنوی نظام بیش از پیش حفظ گردید.

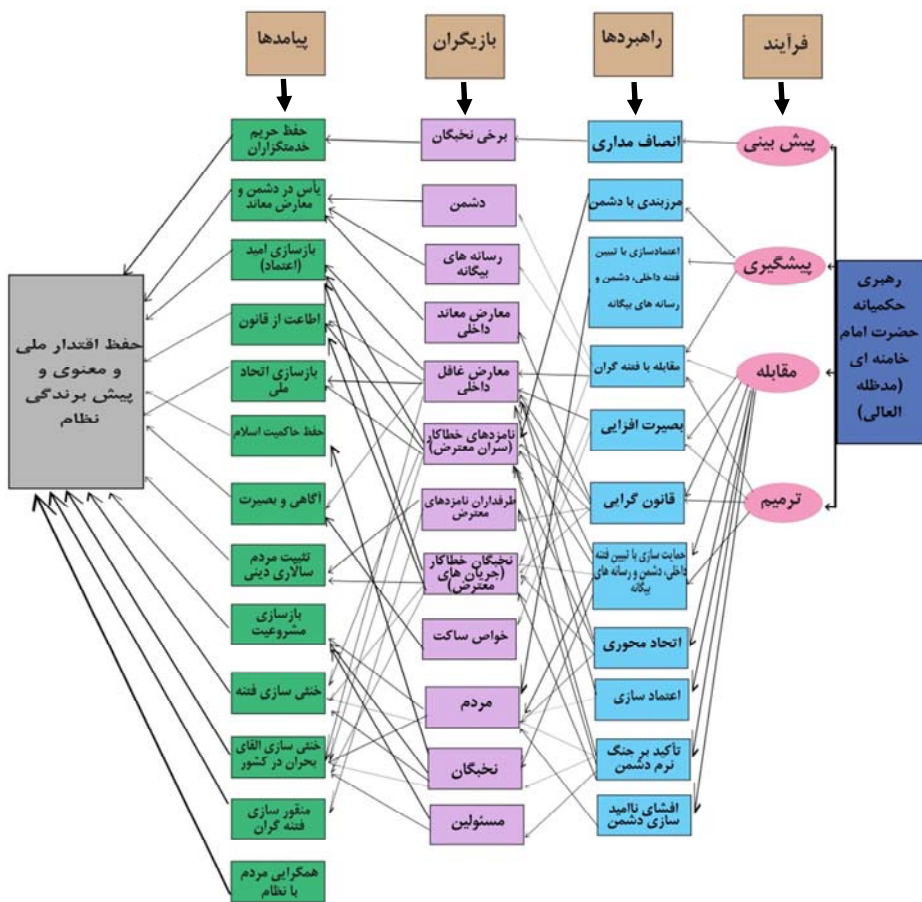
نتیجه گیری

رهبری حکیمانه حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بر اساس مقابله با چالش‌های فتنه ۸۸ قابل تحلیل می‌باشد. ایشان راهبردهای انصاف مداری، مرزبندی با دشمن، اعتماد سازی با تبیین فتنه داخلی، دشمن و رسانه‌های بیگانه، مقابله با فتنه گران، بصیرت افزایی، قانون گرایی، حمایت سازی با تبیین فتنه، اتحاد محوری، تأکید بر جنگ نرم دشمن، افشای ناامید سازی دشمن را در مقابله با چالش‌هایی از قبیل تخریب دیگران، ایجاد ناامیدی در مردم، القای بحران در کشور، مشروعیت زدایی، تفرقه افکنی (انشقاق

در وحدت ملت)، مخالفت با حاکمیت اسلام، عدم بصیرت، ایجاد چالش در مردم سالاری، ایجاد چالش عظیم فتنه، القای تقابل مردم با نظام، قانون‌گریزی اتخاذ نموده‌اند. لذا پیشنهاد می‌گردد این چالش‌ها و راهبردها در مراکز علمی و پژوهشی مبنای پژوهش و پروژه‌های تحقیقاتی با رویکرد سناریوهای پیش روی نظام قرار گیرد. پیامدها در دو بخش کسب پیروزی در امتحان الهی، پیروزمندی ملت و نظام بر فتنه قرار گرفت. «کسب پیروزی در امتحان الهی» مهم‌ترین عامل برانگیزاننده یک رهبر دینی در مقام تعامل با دیگر انسان‌ها می‌باشد. این عامل به حدی مهم است که اگر تأمین نشود، حتی در صورت تحقق عامل دیگر، رفتار و اقدام مورد نظر فاقد مشروعیت است و به هیچ وجه نباید انجام شود. در صورت تأمین شرط فوق، زیردستان که عمده‌ترین مخاطبان رهبری هستند با نشاط و تمایل قلبی دستورات رهبر خود را اجرا می‌کنند و اعتقاد دارند با اجرای این فرامین به خیر دنیا و سعادت آخرت می‌رسند. در چنین جامعه‌ای که انگیزش‌ها معنوی و درونی است هزینه کنترل کاهش می‌یابد.

یکی دیگر از نتایج اجرای تبیین راهبردهای رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) پیروزمندی ملت و نظام اسلامی بر فتنه است. از آنجاکه سرمایه انسانی از بزرگ‌ترین منابع هر کشور هستند، قطعاً اگر این منبع درست و اثربخش به کار گرفته شود، اهداف کشور با اطمینان بیشتر و هزینه کمتر، تحقق خواهد یافت. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در فتنه ۸۸، رهبری و تعامل خود را به گونه‌ای با مردم برقرار کردند که مردم با اطاعت از فرامین رهبر خود توانستند بر معارضان و دشمنان به پیروزی برسند و در نهایت منجر به پیروزی نظام گردید.

مدل راهبردی امنیت ساز حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابله با چالش‌های فتنه ۸۸

در این تحقیق بر اساس تبیین بیانات مقام معظم رهبری در خصوص فتنه ۸۸ به صورت استقرایی مدل مناسبی شکل گرفت. این مدل دارای مواردی از جمله فرایند، راهبردها، بازیگران و پیامدها است و برای هر کدام از این چهار محور زیر مجموعه‌ای احصاء شده که می‌توان آن‌ها را در مدل مشاهده کرد.

منابع و مأخذ

۱. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، سید علی حسینی، بیانات شه‌ریور ۱۳۸۷ تا بهمن ۱۳۸۹
www.khamanah.ir
۲. ازگلی، محمد (۱۳۹۰)، ارائه پایه نظری الگوی تعالی فرماندهان و مدیران سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از منظر قرآن کریم.
۳. پورعزتی، علی‌اصغر و دیگران (۱۳۸۸)، «تدوین الگوی جامع فراگرد مدیریت بحران با رویکرد نظم و امنیت»، فصل‌نامه دانش انتظامی، سال دهم، شماره دوم، صص ۸۰-۶۳.
۴. حامی، ولی‌الله و رشید جعفرپور (۱۳۹۰). رفتارشناسی غرب در فتنه ۸۸ تهران: نشر درک نو، چاپ دوم.
۵. حسنلو، خسرو (۱۳۹۲). تدوین نظریه «دفاع هوشمند» در نظام دفاعی جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
۶. حسنی، سیف‌علی (زمستان ۱۳۸۷)، طراحی الگوی مناسب برنامه ریزی راهبردی دفاعی، تهران، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، دانشگاه عالی دفاع ملی، سال ششم، شماره ۳۵.
۷. حسینی، حسین و سیدمجید جدی (۱۳۸۵)، مدیریت بحران با رویکرد امنیت عمومی، جلد اول، تهران: معاونت آموزش ناجا.
۸. حسینی، سیدحسین (۱۳۹۱)، «نظریه وضعیتی و راهبردهای ارتباط بحرانی»، فصلنامه مدیریت بحران، سال چهارم، شماره ۱۵، بهار.
۹. حسین زاده جاغرق، ابوالحسن (۱۳۹۱). مدیریت بحران سیاسی در سیره امام خمینی (ره)، تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، چاپ اول.
۱۰. خلیلی شورینی، سهراب (۱۳۷۳). تئوری‌های رهبری سازمانی و کاربرد آنها در نظام مدیریت. تهران: نشر قائم.
۱۱. دانایی‌فرد، حسن (۱۳۸۴)، سال دوازدهم، ش ۱۱، تیر). تئوری‌پردازی با استفاده از رویکرد استقرایی: استراتژی مفهوم‌سازی تئوری بنیادی، دانشور (رفتار). دو ماهنامه علمی پژوهشی دانشگاه شاهد.
۱۲. دانایی‌فرد، حسن (۱۳۹۰) ساخت نظریه بی تفاوتی سازمانی، نشر دانشگاه امام صادق (ع) چاپ اول.
۱۳. ذوعلم، علی (۱۳۸۴)، تأملی در مفهوم چالش، ماهنامه اندیشه و تاریخ سیاسی ایران معاصر زمانه، شماره ۳۶.

۱۴. رضائیان، علی (۱۳۸۰). *مبانی سازمان و مدیریت*. تهران: نشر سمت، چاپ سوم.
۱۵. ناظمی، مهدی، رضائی، حسین علی (۱۳۹۴)، *برآمدی بر مهندسی فرهنگی توسعه امنیت پایدار*، نشر آثار فکر، چاپ اول.